

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Vita Spirituali, Eivsque Perfectione - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1611

Quàm sint vtilis Ecclesiæ perfecti. Cap. xviiij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77833](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77833)

nes voluptates veterinosus deceptor impellat, quia illa nec vera sunt, quæ tenebras ignorantia, atque peccati mentibus nostris offundunt, nec durabiles sunt, quæ statim fugiunt, & conscientiam stimulis praueitacionis pungunt, nec dignæ, ut à nobis admittantur, quæ veras & perpetuas virtutis delicias impediunt. Hanc quorundam stultitiâ cupientium voluptatem sanctus Prosper oratione, quam subiiciam, simul describit, atque deplorat. Heu quàm subtiliter nos ille decipiendi artifex fallit, quanta cæcitate oculos nostræ mentis obducit, ne discernamus gaudendi auidi, unde iustus gaudeamus. Nā gaudere quidem bonum est; Sed qui gaudet, si non inde gaudet, unde debet, non potest bonum esse quod gaudet. Siquidem gaudet & raptor, cum desiderata rapuerit; gaudet & ebrius, cum exoptatâ occasione potationis inuenit, gaudet & adulter, cum ad delectationem fruendi corporis cōcupiti peruenit: sed cum sit gaudere bonū, de his atque huiusmodi gaudere, grande est malum. Hæc & his similia sunt, unde gaudere nos vult mūdus cum suis amatoribus periturus. Hæc sunt quæ repudiare debemus, ut de bona conscientia & sanctitate morū, de acquisitione virtutum, de dono Dei, & de promissionibus futuri regni ineffabiliter gaudeamus. Fugiamus itaque illa, ut complectamur ista; deseramus illa, quæ animam lacerant atque eruant, ut possideamus ista, quæ mulcent, & sanant. Detestemur lubricas voluptates, quorum extrema luctus occupat, & diligamus corporis nostri, & affectuū nostrorū victoriam, virtutumque sequelā, cuius desiderii dulce est, cuius exercitatio suavis est, cuius præmium ipsa incomprehensibilis voluptas est. Sic illud Pauli, non iam in codicibus solum legemus, non iam corporis tantum auribus audiemus, sed opere ipso discemus, qui ait: Gaudete in Domino semper, iterum dico gaudete.] Gaudebimus enim perfectionem cupientes, cuius sunt desideria dulcissima. Gaudebimus magis, vicium perfectionem habentes, cuius est possessio felicissima. Gaudebimus in immensum, mercedem, perfectionis accipientes, cuius est merces amplissima; & sicut impij ex doloribus in æternos dolores properant, ita & nos ex veris deliciis in æternas delicias properabimus. Sic etiam nō sine stupore videbimus potentiam Dei, quæ vitæ perfectione (quam supra ob insignem excellentiam vocauimus opus proprium Dei) animam inimicam, & à se fugientem, sponsam dilectissimam facit, & in desideria intolerabilia eius, quæ fugiebat, accendit. Cuius hæc est vox internorum desideriorum index. Quis mihi det te fratrem meū sugentem vbera matris meæ, ut inueniam te foris, & deosculer te, & iam me nemo despiciat?

Quàm sint vtilis Ecclesie perfecti.

CAPVT XVIII.

His, quæ de hoc eximio perfectionis opere dicta sunt, quisque manifestè cognosceret, quam vtilis sunt Ecclesie perfecti, qui tam præstantissimis donis ex culti beatos illos æternæ patriæ ciues è vicino sequuntur, & alios mortales homines nō natura, sed gratia, non viribus corporis, sed animi robore, ac fortitudine, qua seiplos, & vniuersa terrena vincunt, & regnum cælorū arripiunt, pendē in infinitum excellunt: Nam si in tēporali republica homines nobiles, ac præditi vtilissimi præ alijs iudicantur, quia sunt velut capita, quæ alia membra dirigunt, velut ossa fortissima, quæ mollē carnem plebeiorem hominum fulciunt, atque sustentant, & velut medulla, quæ

A corpus nutriunt, & impingunt, quid sentendum est de illis viris felicissimis, qui in Ecclesia, scilicet in republica Dei, nobilissimi, dirissimi, & immensis bonis ornatissimi censentur: ipsi sunt velut Ecclesie capita, non quia semper Prælati sint, imò sapè propter amorem Domini obediunt, & seruiunt; sed quia in extremo loco positi, & infra pedes aliorum constituti, reliquis etiā Principibus, & Monarchis præminent, & munus capitis, dum alios vita, & exemplo dirigunt, sine vlla dubitatione fulciunt. Ad quod fortassis alludit Dominus cum populo suo mandata seruanti, & sanctitate quærenti, hoc inter alia multa dona promittit: Constituet te Dominus in caput, & non in caudam, & eris semper supra, & nō subter; si tamē audieris mandata Domini Dei tui.] Nam certè Dominus, cuius opera non monstris similia, sed pulchra, & perfecta sunt, in capite non nisi caput, id est, optimum & nobilissimū cōstituet, & ad caudā, non nisi caudam, id est, vilissimū & abiectissimū, alligabit. Vnde constituens in capite perfectos viros, & eos qui eius legem, & mandata custodiunt, eos esse capita, nimirū, qui præcipuum in Ecclesia locum, non externa dignitate, sed vi meritorum obtineant, non obscure demōstrat. Ipsi sunt velut ossa huius mystici corporis, quod Christus supremū caput sua pulchritudine decorat, sua virtute gubernat. De quibus dicit Ecclesia: Auditui meo dabis gaudium & lætitiā, & exultabunt ossa humiliata.] Ecclesie gaudiū, atque lætitiā remissio est peccatorum, quæ eius auditui datur, cum ipsa vidente, & impetrante, fidelibus delictorum remissio confertur. Ossa verò humiliata sunt sancti, ac perfecti viri, qui vera charitate feruentes, de voce Domini, quæ peccata remittit & misericordiam promittit, vehementer exultant. Vnde quidam istorum ossum de seipso dicit: Amicus autem sponsi, qui stat & audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi. Audit quidem sponsum, vocem sponsi proferentem, id est, vocem misericordie & benignitatis plenam, quæ filiis sponsæ suæ errata condonat, & cum alijs ossibus humiliatis, de huius vocis auditione lætatur. Qui omnes exultantes, & quasi præ gaudio subsilientes, remittenti peccata, & sanctitate largienti hymnū laudationis decantant. Quod etiam ipsa Ecclesia fateatur, dum ait: Omnia ossa mea dicent, Domine, quis similis tibi? Erripiens inopem de manu fortiorum eius, egenum & pauperem à diripientibus eum.] Quænam sunt ista ossa, quæ Domino remittenti peccata hunc hymnum laudationis concinnant, nisi sancti? de quibus Augustinus ait: Vbi est hoc, quod dictum est? Custodit Dominus omnia ossa eorum, vnum ex his non conteretur, nisi quia ossa dicuntur in corpore Domini, omnes iusti, firmi, corde fortes, nullis persecutionibus & tentationibus cedentes ad consentiendum malis?] Ista ossa humiliata sunt, quia licet ossa fortissima, tamen modestè de se sentiūt, & numquam de bonis sibi datis in se gloriantur, nec de adepta virtute superbiunt, Vel humiliata sunt, id est, persecutionibus, tribulata, & tentationibus afflictā, ut eorum fortitudo probetur, & ex laborum sustentatione noscatur. De istis ossibus Christi dictum est: Os non comminuetis ex eo.] Et ad Iesum cum venissent milites, frægerūt eius crurā;] Vt sic pateat, quod perfecti sunt corporis Christi ossa, quæ istibus persecutionum non cedunt, & mollē carnem imperfectorum suffulciunt. Ipsi tandem sunt medulla, vel potius holocausta medullata, quæ Dauid summo Deo offerenda designat, dum canit: Holocausta medullata offeram tibi, cum incenso arietum.] Sūt profectò holocausta non macilenta, non arida, sed charitate pingua, & deuotione medullata, quæ reliquis Ecclesie mēbris loco medullæ subseruiūt, quia

Dei. 20.

Pf. 50.

IOAN. 3.

Pfal. 34.

Aug. ad Pfal. 34. can. 1.

Exod. 12. IOAN. 19.

Pfal. 65.

ea exemplo confortant, doctrina impingunt, & orationibus forent celestium donorum impetrantibus madefcunt. Afferit ergo sancta Ecclesia viri perfecti fructus virorum illustrium, atque nobilium, qui eam vitam puritate dirigunt, virtutis robore protegunt, & diuitiarum spiritualium abundantia sustentant.

Sub his bonis alia innumerabilia continentur, que nec pauca verba explicare, nec inerudita mens cogitare sufficiat. Nam quis animo comprehender quantas utilitates vnus Abraham suæ genti, vnus Moses suo populo, vnus Augustinus, vel vnus Franciscus, vel vnus alius sanctorum toti mundo contulerit? Sicut modicum fermenti totam massam fermentat, ita modicum sanctitatis vni animæ prærogatum vnam congregationem continet, & vnam integram plebem illustrat. Et erunt reliquæ iacob, id est, sancti, inquit vnus ex prophetis, in medio populorum multorum quasi rosa Domino, & quasi flos super herbam, & non expectat virum, & non prætolatur filios hominum. Quid herba & campis vtilis rore? qui terram irrigans & madefaciens, viroris, & florum, & fructuum est parens, & calore solis adiuus virgulta viuificat, & foliorum tamquam vestium decore circumdat: sed quid vni populo vtilius sanctis, quorum exempla sunt instar roris, quæ cordium ariditatem amendant, duritiem fugant, & sensum emolliunt, vt exteriora componant, flores bonorum desideriorum concipiant, & sanctorum operum fructus effundant? Fœnum quidem est populus, ait Isaias, & quasi herba, aut quasi flos agri omnis caro. Hac autem herba, aut flos exemplo perfectorum, quasi rore, & stillis irrigatus, non expectat virum, vt crescat, & oleat, neque prætolatur filios hominum, quia non præmia aut laudes humanas aucupatur, sed solum beneplicium Dei, ac præmium veræ virtutis exoptat. Quod si iniqui pusillos perfectorum industria conuersos, detractionibus contristat, & persecutionibus lacerent, illi ipsi perfecti, qui bonis sunt tamquam ros immixtus à Domino, malis erunt, vt idem Micheas ait, quasi leo in iumentis siluarum, & quasi catulus leonis in gregibus pecorû, qui cum transierit, & conculcauerit, & ceperit, nõ est qui eruat. Impiis enim perfecti timorem incutient, & in fugam vertent, vt qui accepto bonorum exemplorum rore Deo fructificare iam ceperant, nequaquã à proposito resiliant, sed in cæpta virtute persistant. Id fecit Paulus, vt Sergium Paulum (à quo itaquam ex insignis victoria trophæo, cum antea esset Saulus, Pauli nomen accepit) ab Elyma Magi dolis liberaret. Qui cum niteretur Proconsulem à fide in Christum abducere, virtute Pauli cæcus effectus didicit, Christum venerit, & eius Apostolû venerari. Et sanctus Apostolus ros Sergio, & leo Elyma inuictus est, siquidem illum fide madefecit, & baptismo rigauit, istum verò pœna multauit, & rugitu terribilium minarum exterruit. In quo & ipse, & omnes alij viri perfecti, Christi saluatoris nostri similitudinem præferunt, qui à Ioanne in Apocalypsi leo vincens auditur, & mâscutus agnus videtur, quia scilicet boni agni mansuetudine indulget, & iniquos leonis fortitudine reprimat: illos balatu dulcissima vocis inuitat, & istos rugitu seuerissimæ cõminationis increpat, vt à pusillorum persecutione discedant. Sic perfecti in Ecclesia leonum fortitudine, & audacia malos reprehendunt, & bonos agnorû mititate virtutis cupientes, à peccatis auertunt.

Vnus vir similis filio Dei ambulans in medio ignis cũ Azaria, & focis eius, de fornace flammam excussit, & fecit medium fornacis quasi ventum roris flantem, itant omnino eos non tetigerit neque contristauerit ignis. Et vnus homo perfectus habitans inter eos, qui sunt virtute pusilli, solet in eis suo exemplo & exhortatione concupiscentia ignem extinguere, & ipsos à peccatorum incendio liberare. Quid ergo vtilius ac fructuosius sanctis, qui tum verborum opere moribus peccatorum medentur, & flammam inanum desideriorum extinguunt?

Non solum autem sancti, & perfecti viri exemplo suæ vitæ purissimæ peccata destruunt, sed etiam naturam peccatarum virtutum docent, & sine strepitu vocis alios secum conuersantes in ipsarum amorem atque studium accendunt. Et nescio quo modo humiliter humiles, patiens patientes, & castus castos facit, & dum ipse perfecte viuunt, in reliquorum animos, qui apud se commorantur, desiderium perfectionis immittit. Hi lucè perfectæ virtutis illuminati, & pulchritudine illecti, eã primò estimant, deinde amant, postea desiderant, & tandem, quam amore & desiderio dignè iudicant, sequi atque imitari gestiunt. Quare Paulus iure optimo viros sanctos orbis luminaria compellat, quorum splendore vident alij iter denium, vt illud desiderat, & rectum, ac in cœlum tendens, vt ipsum gressibus bonarum actionum teneant. Omnia, inquit, facite sine murmurationibus & hesitationibus: vt sitis sine quærela, & simplices filij Dei, sine reprehensione in medio nationis prauæ, & peruersæ, inter quos lucetis sicut luminaria in mûdo, verbû vitæ cõtingentes ad gloriam meam in die Christi. Nam quemadmodum sol, & luna, & reliqua cœlorum astra, radendo, verbû Dei, & eius virtutem annunciant, vnde legitur, Quia cœli enarrant gloriam Dei. Sic viri perfecti, qui inter infideles, aut inter peccatores, sine occasione nutritionum viuunt, & sine nausea, & tepore (quod habitantium est) bonû præstât, & sine quærela & reprehensione, vt filij Dei conuersantur, quasi quædam luminaria cœli verbû Dei in se continent, quod operibus præferunt, vt alij doceantur, & Dei voluntatè addiscant. Sapienter Gregorius quorundam sanctorum virtutes admiratus, eos cum stellis cœli conferre nõ dubitat. Ecce, inquit, quam fulgentes stellas in cœlo cernimus, vt inoffenso pede operis iter nostræ noctis ambulemus. (Nam cognitioni hominû diuina dispensatio quorû istos exhibuit, quasi tot astra super peccantium tenebras cœlum misit, quousque verus lucifer surgeret, qui æternum nobis mane nunciens, stellis cæteris clariù ex diuinitate radiaret.) Hunc verû luciferû, siue hunc verû iustitiæ solem minores stellæ, scilicet reliqui sancti demonstrant, & sicut illanoua stella, quæ Magis apparuit, cum ipsum quærere docet, à quo lucet virtutè mutant. Quos si vna sequaris, & moribus imiteris, nõ dubiû quin sanctè viues, & si cucurris, per bonam vitam ad perfectionem, & ex ea ad amplissimam gloriam peruenies. Ex perfectis itaque alij fideles hanc etiam eximiam vilitatem capiunt, quod ab eorum vitæ verâ & non fucatam virtutem addiscunt. Vnde perfectorum vitæ virtutis doctrina est, & multò potentior ac efficacior illa, quam sola quorundam sine operibus verba pronunciant. Licet enim hi vera doceant, & magna eloquentia vi doctrinam diuinæ legis aperiant nullo modo in colligendo ex peccatoribus conuersionis fructu, cum illis conferendi sunt, qui opere prædicant & perfectionis exemplo, quo pacto Dei mandata sunt custodienda, breuiter & palam aperiant. Sicut enim vitæ corporis melius quam in aliis actionibus, in operibus capitis, in oculorum aspectu, in loquedi facultate, & in aliis similib. se ipsam ostendit, at multò magis in motu cordis, quam in aliis elucet: & magis ab eo motu pendet, sine quo vitæ nec ad momentum stare potest. Ita Ecclesiæ vitæ, ac mûdi conuersio nõ parum in doctoribus innotescit, & à prædicatione doctrinæ veræ dependet, at sine vlla comparatione magis à motu cordis, hoc est, ab exemplo san-

Micheas 5.

Isaie 40.

Micheas 5.

Actor. 13.

Apor. 10. Ibid. 5.

Dani. 3.

tatione concupiscentia ignem extinguere, & ipsos à peccatorum incendio liberare. Quid ergo vtilius ac fructuosius sanctis, qui tum verborum opere moribus peccatorum medentur, & flammam inanum desideriorum extinguunt?

Non solum autem sancti, & perfecti viri exemplo suæ vitæ purissimæ peccata destruunt, sed etiam naturam peccatarum virtutum docent, & sine strepitu vocis alios secum conuersantes in ipsarum amorem atque studium accendunt. Et nescio quo modo humiliter humiles, patiens patientes, & castus castos facit, & dum ipse perfecte viuunt, in reliquorum animos, qui apud se commorantur, desiderium perfectionis immittit. Hi lucè perfectæ virtutis illuminati, & pulchritudine illecti, eã primò estimant, deinde amant, postea desiderant, & tandem, quam amore & desiderio dignè iudicant, sequi atque imitari gestiunt. Quare Paulus iure optimo viros sanctos orbis luminaria compellat, quorum splendore vident alij iter denium, vt illud desiderat, & rectum, ac in cœlum tendens, vt ipsum gressibus bonarum actionum teneant. Omnia, inquit, facite sine murmurationibus & hesitationibus: vt sitis sine quærela, & simplices filij Dei, sine reprehensione in medio nationis prauæ, & peruersæ, inter quos lucetis sicut luminaria in mûdo, verbû vitæ cõtingentes ad gloriam meam in die Christi. Nam quemadmodum sol, & luna, & reliqua cœlorum astra, radendo, verbû Dei, & eius virtutem annunciant, vnde legitur, Quia cœli enarrant gloriam Dei. Sic viri perfecti, qui inter infideles, aut inter peccatores, sine occasione nutritionum viuunt, & sine nausea, & tepore (quod habitantium est) bonû præstât, & sine quærela & reprehensione, vt filij Dei conuersantur, quasi quædam luminaria cœli verbû Dei in se continent, quod operibus præferunt, vt alij doceantur, & Dei voluntatè addiscant. Sapienter Gregorius quorundam sanctorum virtutes admiratus, eos cum stellis cœli conferre nõ dubitat. Ecce, inquit, quam fulgentes stellas in cœlo cernimus, vt inoffenso pede operis iter nostræ noctis ambulemus. (Nam cognitioni hominû diuina dispensatio quorû istos exhibuit, quasi tot astra super peccantium tenebras cœlum misit, quousque verus lucifer surgeret, qui æternum nobis mane nunciens, stellis cæteris clariù ex diuinitate radiaret.) Hunc verû luciferû, siue hunc verû iustitiæ solem minores stellæ, scilicet reliqui sancti demonstrant, & sicut illanoua stella, quæ Magis apparuit, cum ipsum quærere docet, à quo lucet virtutè mutant. Quos si vna sequaris, & moribus imiteris, nõ dubiû quin sanctè viues, & si cucurris, per bonam vitam ad perfectionem, & ex ea ad amplissimam gloriam peruenies. Ex perfectis itaque alij fideles hanc etiam eximiam vilitatem capiunt, quod ab eorum vitæ verâ & non fucatam virtutem addiscunt. Vnde perfectorum vitæ virtutis doctrina est, & multò potentior ac efficacior illa, quam sola quorundam sine operibus verba pronunciant. Licet enim hi vera doceant, & magna eloquentia vi doctrinam diuinæ legis aperiant nullo modo in colligendo ex peccatoribus conuersionis fructu, cum illis conferendi sunt, qui opere prædicant & perfectionis exemplo, quo pacto Dei mandata sunt custodienda, breuiter & palam aperiant. Sicut enim vitæ corporis melius quam in aliis actionibus, in operibus capitis, in oculorum aspectu, in loquedi facultate, & in aliis similib. se ipsam ostendit, at multò magis in motu cordis, quam in aliis elucet: & magis ab eo motu pendet, sine quo vitæ nec ad momentum stare potest. Ita Ecclesiæ vitæ, ac mûdi conuersio nõ parum in doctoribus innotescit, & à prædicatione doctrinæ veræ dependet, at sine vlla comparatione magis à motu cordis, hoc est, ab exemplo san-

Philipp. 2.

Psal. 18.

Greg. prol. 6.

torum,

1. Reg. 2.

Psal. 1.

Iere. 19.

Psal. 91.

Psal. 51.

Bern. ser.

23. in

can.

Jona 4.

atorum, & perfectorum emanat, qui cum sint, quasi Ecclesie corda, sancta dilectionis calore alia membra sequentia, ipso suo motu Evangelicæ doctrinæ conformi, manifestè indicat, eam doctrinam nihil impossibile continere, & ab hominibus etiam fragilibus cum auxilio diuinæ gratiæ posse seruari. In doctoribus, ergo, qui solius doctrinæ, & non puritatis vitæ tenaces sunt, & in viris perfectis, qui doctrinam fidei magis vitæ exemplo, quam verbo proponunt, illud libri Regum in die discussionis impleto videbimus: Saturati prius pro panibus se locauerunt, & famelici saturati sunt. Quoniam illi, qui videbatur bonorum spiritualium diuites, & cibo conuersionis animarum repleti, famè huius cibi patientur, cum amarum conuersio suo labori minimè tribuetur, & isti, qui in oculis hominum apparebant pauperes, & fructu proximorum vacui, præter incipientium opinionem diuites erunt, & hoc pretio cibo saturati, cum suo exemplo, & suis precibus conuersio peccatorum imputabitur. Quare si doctores sunt viles, etiam si sola doctrina, & non vita, iter virtutis docerit, qui sola verbi Dei propositio (quæ per se efficax est) solet peccatorum animos immutare, vtiliores erunt perfecti, quorum vita purissima, & oratio efficacissima, aut sola aut verbis sanctissimis comitata, multo potentius conuenit proterua iniquorum corda conuertere.

Ille est præcipuus perfectorum fructus, quæ Ecclesie offertur, iniquorum à peccatis abductio, & ad bonam frugem transigratio, & propter hunc non semel in Scripturis sanctis fugiferis arboribus comparatur. Iustus enim, inquit, Dauid, erit tanquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo. Et Ieremias penè eisdem verbis ait: Erit tanquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum, quod ad huiusmodi mittit radices suas, & non timebit, cum uenerit ætus. Et iustus regius propheta ait: Iustus ut palma florebit, sicut cedrus libani multiplicabitur. Et de seipso dicit: Ego autem sicut oliua fructifera in domo Dei. Et Bernardus putat sensum Scripturæ historicum hortum nuncupari, quoniam in ea inueniuntur, inquit, viri virtutum tamquam ligna fructifera in orto sponsi, & in paradiso Dei, de quorum bonis actibus, ac moribus, quot sumis exempla, rot carpis poma. Ideo itaque ligna dicuntur, & ligna fructifera, quia bonis operibus sicut fructibus onerantur, quibus & sibi metipsis honorem verum, & gloriam nunquam perituram mereantur, & à cordibus peccatorum tamquam ligna vitæ mortem iniquitatis depellunt. Ideo oliuæ, & cedri nuncupantur, quia dum ad modum oliuarum misericordiam oleum in alios effundunt, ad modum etiam cedrorum impuribiles manent, & nulli in seipsis ex cura, & labore exteriori detrimentum sentiunt. Hedera illa lonæ à verme percussa statim exaruit, quia arbuscula imbecillis erat, nullo robore ad resistendum suffultra; at nostræ arbores neque à verme inanis gloriæ, neque ab alio corroduntur, quæ humilitatis & modestiæ impuribilitate adornata, Deo honorè, & proximis fructum edunt, & sibi gloriam vanam non assumunt. O arbores proceræ, atque robustæ, quæ peccatorum ictibus aut vitiorum moribus se non subdentes, non tantum in Ecclesia fructificant, verum etiam sua proceritate, & robore infirmos sustentant. Si enim milites, ut seipos in castris tueantur, solent ea arboribus cingere, quæ terræ affixæ, & inter se contextæ possunt vicem muri, & antemuralis subire, quid mirum, si Dominus, omnium fidelium dux, castra Ecclesie suæ perfectis viris quasi firmis arboribus cingat, qui & fidelibus à cuneis hostium oblecti fructus sanctorum explorari tribuant, ne in oblidione fame pereant, & hostes ipsos, ab ingressu in castra, velut muri fortissimi impediunt? Non

A multum est hoc, nam sancti, qui aduersus Deum fortes sunt, quanto magis contra demones praualebunt. Sunt, inquam, fortes aduersus Deum non potentia vi, sed amoris virtute, quia cum in peccatores indignatione commotum precibus fleant, & orationibus placant, ne in morte dignos, mortis inflictione desinat. Verissimè namque dixit Chryostomus: Vnus homo rectè viuens populum integrum eripere potest ab ira Dei. Ciuitas autem integra peruersaque, in suam pœnam ac supplicium attrahere bene viuentem, & desicere non potest. Et hoc de Noe manifestum. Perentibus enim omnibus solus seruatus est. Et de Mose clarum est, solus enim potuit toti populo impetrare veniam. Quod iam amplius vtilitatis à viris perfectis desiderare possumus, qui quasi omnipotentiores effecti, diuinæ iræ resistunt, & vice ita beneficia miserationis inducunt? Sed aliquid his, quæ diximus, & certè mirabilius posset addi, quod etiam Chryostomus annotauit, viros scilicet perfectos vita sanctos plus quam cum viuere apud Deum valeant, & iam ex hoc mundo translato, maiora hominibus beneficia reportare. Ad Ezechiam enim dicit Dominus: Protegā urbem hanc, & saluabo eam propter me, & propter Dauid seruum meum. Et Azarias apud Danielè orat in hunc modum: Ne quæsumus tradas nos in perpetuum propter nomen tuum: & ne dissipet testamentum tuum, neque auferas misericordiam tuam à nobis propter Abraham dilectum tuum, & Isaac seruum tuum, & Israel sanctum tuum. Hoc autè idèd, quia licet sancti iter humanæ naturæ ingrediantur, & corpora apud nos iterum resumenda deponant, non tamen secundum animam (quæ immortalis est) mortui sunt, sed viuunt ei, cui omnia viuunt. Viuunt, inquam, & regnant coram Deo, & apud Deum tam sunt potentes, ut omnia impetrè, quæcūque cupierint omnia in nobis faciant, quæcumque poposcerint. Vnde post mortem nobis vtiliores sunt, quia potentiores, quia Deo præsentiores, quia omnium bonorum auctori magis amore & sanctitate coniuncti. Pater si præmoriatur, aut filius, aut frater, aut amicus statim nobis inutilis inuenitur, quæ ut nulli vsum proficuum, post non multas horas terra contegimus, imò & sapè penitus obliuiscimur: At sanctum hominè, & illi extraneum, & nobis vix cognitum vtilem, rebus nostris esse censemus, cuius indumenta suspicimus, cuius reliquias argèto, & auro, & lapidibus pretiosis circūdatas asseruamus, cuius orationem & auxilium ambimus.

B Sed ex his, quæ hæcenus dicta sunt, alia sanctorum vtilitas, quæ mudo profertur, manifestè colligitur: quæ licet sit prædictis inferior, quia ad corpus pertinet, non tamen est à nobis silentio tegenda. Ea autem est, quod bona temporalia hominibus asserunt, & miseras calamitatesque depellunt. Huic rei testimonium perhibet nomen ipsum sanctorum, quos scripturæ morem sequentes, nubes appellare consueuimus, non solum quia pluiam salutarem doctrinæ, & adificationis proferunt, sed etiam quia nos ab actu tribulationum protegunt, & bona temporalia, interdum si vtilia ad salutem sunt, interdum si non inutilia, ad vsum nostros impertiunt. Qui sunt isti, inquit, Iaias, qui vt nubes volant, & vt columbæ ad fenestras suas. Et Paulus: Ideoque & nos tantam habentes impostam nubem testium per patientiam curamus. Vt nubes quidem volant illi, qui vitæ puritate columbæ sunt, tum vt pluiam doctrinæ perferant, tum vt nos, ne feriamur in tempore flagellorum operiant. Hanc testium nubem, siue hos testes, qui sunt nubes lucidæ, & Solis radiis ferientibus pulchræ coram oculis positas habemus, vt ex illis lucem veritatis accipiamus, & ab omni malo quod impedito esse posset, protegi per patientiam & alias virtutes ad brauium æternæ

C **D** **E**

Chrysof. homi. de penit. & confessione Tom. 9.

Gen. 7.

4. Reg. 19.

Daniel. 3.

Iai. 60. Hebr. 12.

Miche. 7.

vocationis festinamus. Perhibet & testimonium Micheas, qui per mysterium ad animam perfectione dandā, sic ait: Dies, ut edificentur maceria tua: In die illa longē fiet lex, In die illa & vsque ad te venient de Assur, & ad ciuitates munitas: & à ciuitatibus munitis vsque ad flumen, & ad mare de mari, & ad montem de monte. Dies, inquam, venient, o anima, ut tu per peccatum solo aquata, per iustitiam extruaris. Dies venient, in quibus leges saculi, quas tanta diligentia seruabas, longē sint à te, nec deinceps illis subdaris. Et nunc Babylonij, hoc est, homines, qui in saculi confusione habitant, quarent te, ut illis opem ac patrocinium feras. Et meritò quoniam tu & alia perfecta animæ eris tanquam ciuitates munitæ, & tanquam Iordanis, & tanquam maria & montes, quæ terrā promissam terminabant. Intra vos enim, velut intra regionis securæ terminos, putabunt se tutò quiescere, & ab omni malo liberari. Magnificæ sunt promissiones istæ, quæ opem toti mundo à perfectis præstari manifestè declarant. Attestatur tandem huic rei ipsa summa veritatis historia. Nā si perfectus est Dauid, è sinibus Israel pestilentiam fugat. Si perfectus Elias, cataractas cæli aperit, & famē depellit. Si perfectus Elias, ciuitatē ab aqua salubris penuria liberat. Si perfectus Ezechias, angeli ministerio, quæ precibus impetravit, innumerabiles hostes prostermit. Si perfectus Iacob, substantiam Laban socii sui miraculo auget: Ipso Laban verbis patientibus confirmante: dixit enim, Experimento didici, quia benedixit mihi Deus propter te. Si perfectus Onia, pacem in summa temporis varietate Hierosolymæ affert, & gazas templi ab iniuria vindicat. Et sic sunt multa alia & ingentia beneficia in sacris scripturis, hominibus ope & oratione perfectorum allata, quæ longum esset in mediū afferre. Tempus autem me deficeret, si vellē bona temporalia numerare, quæ Dominus in nouo testamento perfectorum gratia mundo præstitit. Sed hoc argumentū omitam, his, qui in enarrandis sanctorum historiis multum pij laboris, & operæ posuerunt; ego enim in his libris non nisi rarissima exempla, & illa grauissima prælibate disposui. Vnum tamē sanè mirabile de Iacobo Nisibis siue Antiochiæ Migdoniæ episcopo, à Theodoro commemoratum, nō præteribo, quod quantum apud Deum perfecti valeant, & possint, perspicuè demonstrat: & lepida res huic loco finem imponet. Erat Nisibis vrbs Romanorum ditioni subiecta, quam Saporis Persarū Rex fortissimis copiis militum obsidebat. Eam ad septuaginta dies obsessam, cum variis machinis, ac multis bellicis instrumentis tentatam expugnare nō posset, tandem alueo fluuij per mediam vrbe[m] labentis, factis longo intervallo supra vrbe[m] obstructo, & ripis ad ingentem altitudinem exaggeratis, & tota illa aqua præcipiti cursu in murū imiecta, murū per duas partes, per illam scilicet, qua aqua ferebatur, & per contrariam, qua erumpebat, facili negotio subuertit, & viam ingrediendi suis militibus patefecit. Latabatur barbarus, ac si iā vrbe[m] subdidisset, ac expectabat tantisper, donec inundatio cœnosa aquæ aliquatūlū exaresceret, & flumen ingressuris vadum nō negaret. In hoc extremo discrimine non defuit sanctus Iacobus episcopus ciuitati suæ, qui intra sacrum templum delitescens, vno tantum die precibus murum edificauit, ciuitatem munivit, obfessos iam penè exanimis animauit, & in ipsum ac culicem copias in Persas immisit, qui sicut olim Ægyptios, vniuersum exercitū deiecerunt, & à sinibus illis fugarūt. Quod vna ciuitas armata, & ad defensionem parata, nec somnare potuit, vna precatio Iacobi impetrare & cōplere potuit. Ex quo, quanta sit vnus perfecti viri

2. Regū. 24.

3. Regū. 18.

4. Reg. 2.

4. Regū. 13.

Gen. 30.

Machab. 13.

Theodor. lib. 2. hist. c. 30.

A | potentia, & quantum plebi proficere possit; clarè cognoscimus, qui sola orationis vi restituit rem, & vires naturæ superauit. Et oculis ipsis cernimus illud Apocalypsis implerum. Qui viderit, faciam eum columnā in templo Dei mei. Nam iste beatus episcopus, qui primum seipsum vicit, innumerabiles hostes vicit, & columna suorum factus, eos in calu sustinuit, in impetu inimicorum protexit, & populum desperatum ab ineuicibili calamitate potèter eripuit. Præclare igitur Ambrosius hoc discrimen inter iniustum iustumque constituit, quod ille inutilis mundo est, hic verò proficuum, & utilis. Inustus, inquit, & alius inutilis & sibi noxius. Iustus autem vita fructuosa alius, sibi dulcis. Dicit enim Salomō: Fili, si sapiens eris, tibi sapiens eris & proximis; si autem malus euaseris, solus hauries mala. Aduertimus ergo quia iustitia aliis est potius nata, quam sibi. Commune cōmodum, non suum expectat, & alienum bonum pro suo ducit emolumento. Beata est præclara iustitia, cuius bonū omnibus proficit. Ex vno plerumque proficiscitur, atque ad omnes peruenit. In iustitia itaque infamiam fugiamus, quam tãquam nullius vtilitatis vniuersus mundus derelictur, & veram iustitiā appetamus, quā omnes, ut sibi vtilissimam, diligunt, suspiciunt, concupiscunt. Si enim, ut quidam dixit, amabile quidem bonum, vniuersique autem proprium, quis perfectionem non amabit, quam in alio positam sibi vilem esse cognoscit?

Apo. 3.

Ambr. ad P. sal. 75.

Prou. 9.

Arist. 1. Ethico.

De pulchritudine animæ perfectæ.

C A P. XIX.

D | O c est opus sapientiæ Dei, quod opera sua vtiliora, etiam pulchriora fecit, & maiore decore circūdedit, ut maior pulchritudo, quæ incredibilem vim habet ad mouendum, ad capiendā maiore[m], ex re pulchra, vtilitatem alliceret. Sic cœlestia, quæ vtiliora sunt, pulchritudinis forma præstant terrestribus, & inter res terrestres, illa magis decore eminet, quæ maiori vtilitate decorantur. Nam (ut à cœlestibus incipiamus) illi supremi spiritus, quo potiora mundi gubernant, & ad maiora munera destinantur, eo perfectiores & sublimiores sunt, & eo ipso pulchriores, in quibus natura perfectio, & substantiæ pulchritudo eandē magnitudinis menturam accipiunt. In quod omnis nostra ratio conspirat; quia sicut Archangelos præstare Angelis, & Principatus præstare Archangelis natura perfectione cognoscimus, ita pulchritudine superare sentimus. Si autem ad terrestria contemplatio nostra descendat, hominē (si forsā is in rebus terrestribus numerandus est, qui mentem habet cœlestem, & cogitationes, ac desideria sēper debet habere cœlestia) vtilissimum simul, ac pulcherrimum omnū reperiet. Vtilissimus quidem est, quia vniuersarum rerum vtilissimum rector, & Dominus, quātū bonum est homini famulari, & ab eo in suam vtilitatem ascisci. Et simul etiam pulcherrimus, quia supra terrena se exrens, ipsa natura cum diuinis spiritibus cognationem habet. Cui externa quoque corporis forma pulcherrima à Deo facta est, ut splendidissimū iubar mentis contineret, & volūtatē in fœda & deformia labantem, & internam formam conspurcantem, non verbis, sed rebus ipsis increparet. Reliqua verò terrestria, quò maiori cum homine cognatione constāt, eò fructuosiora sunt, & illustriori decore nitent, quo aut insipientes, aut possidentes ad maiorem ipsorum estimationem inuitant. Quis enim non videt animalia

perfecta